

Zeewolde

Speelruimtebeleid gemeente Zeewolde

Juli 2026

Inhoud

Inleiding	03
Van onderzoek naar beleid	04
Ambities voor de speelruimte	05
1. Een divers en uitdagend speellandschap	06
2. Een beweegvriendelijke leefomgeving	07
3. Ruimte voor ontmoeting	08
4. Een inclusieve speel- sport- en ontmoetingsruimte	09
5. Een groene, duurzame en circulaire inrichting	06
Kaders en werkwijze	11
Gemeentelijke beleidskaders en landelijke ontwikkelingen	15
 Bijlage 1: Onderzoek	 18
Bijlage 2: Speelruimtekaart	20
Bijlage 3: Kansenskaart	21
Bijlage 4: Speelbuurtmodel	22
Bijlage 5: Inspiratiebeelden	25
Bijlage 6: Begrippenlijst	30

“

Ga je mee
buitenspelen?

Inleiding

Aanleiding

Voor u heeft u het speelruimtebeleid voor de openbare speel- en sportruimte in de buitenruimte van de gemeente Zeewolde voor de periode 2026-2036. De gemeente wil een gezonde, veilige en aantrekkelijke leefomgeving bieden voor alle inwoners. Het huidige speelruimtebeleid stamt uit 2015 en is aan een update toe. De uitgangspunten uit het vorige beleid vormen de basis maar in dit nieuwe beleid zijn actuele ontwikkelingen zoals een veranderde demografische samenstelling, de aanleg van nieuwe woonwijken en nieuwe trends op het gebied van buitenspelen- en sporten meegenomen. Zo vormt dit beleid een passende en actuele visie en aanpak voor de openbare speel- en sportruimte waarmee de gemeente de kwaliteit van dit aanbod kan waarborgen.

Doel en scope

In dit speelruimtebeleid staan richtlijnen voor de toekomstige (her)inrichting en uitvoering van alle speel- en sportplekken in de buitenruimte in beheer van de gemeente. Daarnaast wordt er rekening gehouden met de bespeelbaarheid van de gehele openbare ruimte (parken, natuurgebieden, hofjes, pleinen en straten). Niet-openbare voorzieningen zoals de sportverenigingen, vallen niet binnen dit beleid.

Dit beleid richt zich hoofdzakelijk op de openbare speel- en sportplekken en daarmee vooral op het spelende kind. Binnen de gemeente zijn echter ook enkele plekken voor andere doelgroepen ingericht én worden de overige speel- en sportplekken eveneens gebruikt door jongeren, volwassenen en senioren. Waar mogelijk en wenselijk worden deze doelgroepen meegenomen in dit speelruimtebeleid.

Opzet en werkwijze

In 2026 is een uitgebreid onderzoek uitgevoerd naar de openbare speelruimte in Zeewolde. Hierbij is zowel gekeken naar de huidige situatie als naar de waardering en behoefte vanuit de samenleving.

Het onderzoek bestond uit:

- Locatiebezoek van alle speelplekken (veldwerk);
- Drie wijkwandelingen met basisschoolkinderen;
- Een wijkwandeling met de jeugdraad;
- Een jongerensessie;
- Een gemeentebrede online vragenlijst voor bewoners;
- Drie werksessies met stakeholders.

De onderzoeksresultaten (zie bijlage 1 voor een samenvatting) vormen de basis voor dit speelruimtebeleid. Na goedkeuring van dit speelruimtebeleid wordt een uitvoerings- en beheerplan opgesteld waarin de exacte planning, benodigde budgetten en voorgestelde ingrepen op speelplekniveau worden opgenomen.

Speelplek Middelduinen-Hors in de Polderwijk

Begrippen

Ter verduidelijking van het gebruikte jargon, is er in bijlage 6 een begrippenlijst opgenomen. Onderstreepte woorden bevatten een hyperlink naar deze lijst.

In dit document wordt meestal gesproken over speelplekken en speelruimte. Hiermee bedoelen wij zowel sport- als speelplekken of een combinatie van beide.

Van onderzoek naar beleid

Om te kunnen bepalen welke aanpak nodig is om de kwaliteit van de openbare speel-, sport- en ontmoetingsruimte in Zeewolde op niveau te houden of zelfs te verbeteren, is het belangrijk om te bepalen waar de gemeente nu staat, welke visie de gemeente heeft en welke kansen de gemeente ziet. Dit hoofdstuk omschrijft dit én de keuzes die gemaakt zijn om tot dit nieuwe speelruimtebeleid te komen.

Areaal

In Zeewolde liggen 160 plekken met 770 speel- en sporttoestellen zoals een glijbaan, wip of kabelbaan. De plekken zijn van verschillend formaat: van een grote plek met aantrekkingskracht voor het hele dorp tot een enkel trapveldje.

In bijlage 2 is de speelruimtekaart met het huidige aanbod te vinden.

Informele speelruimte (leerlingen van basisschool Panta Rhei)

Beoordeling huidige speellandschap

Het uitgevoerde onderzoek naar de huidige situatie in Zeewolde laat de volgende resultaten zien:

- Het huidige areaal is veilig maar in een aantal wijken verouderd;
- Het aantal locaties en de spreiding van deze locaties is in de meeste buurten goed;
- Er zijn grote verschillen in de aantrekkelijkheid en diversiteit van de inrichting tussen de verschillende wijken;
- Er is een divers sportaanbod met een aantal grote bijzondere sportplekken;
- Het Klauterwoud en de Strandweg zijn populaire locaties om te spelen en sporten;
- Kinderen vinden het belangrijk dat een speelplek uitnodigt tot ontmoeting en samenspel;
- Spelen, sporten en ontmoeten in het groen is populair;

In bijlage 1 is een uitgebreider verslag van het onderzoek te vinden.

Huidig beleid

Het vorige beleid is vastgesteld in 2015 en had de volgende uitgangspunten:

- Speelruimte moet sociaal en fysiek veilig zijn;
- De inrichting van de speelruimte moet alle doelgroepen uitdagen en de vrijheid bieden om er te spelen, te bewegen en elkaar te ontmoeten;
- Zorg voor veel en veilige informele speelruimte;
- Informele speelruimte is minder belangrijk dan formele speelruimte.

De huidige aanpak voor vervanging gaat uit van het 1-op-1 principe. Wanneer een toestel afgekeurd wordt en niet meer te repareren is, wordt deze vervangen. Dit wordt, indien nodig afgestemd met omwonenden zodat zij kunnen aangeven welke type toestel de voorkeur heeft.

Er zijn geen vastgelegde regels omtrent het vergroenen of inclusief inrichten van de speelruimte.

Huidige financiële situatie

Het huidige budgetten voor onderhoud en vervanging zijn tot nu toe voldoende. Ook is er financiële ruimte voor het uitvoeren van bewonersinitiatieven op het gebied van de openbare speel- en sportruimte (zie de paragraaf 'bewonersinitiatieven' op pagina 12). Omdat een deel van het areaal verouderd is, komt er een vervangingspiek aan waarbij veel toestellen (of locaties) op korte termijn vervangen moeten worden. Hier wordt in de huidige financiële aanpak nog geen rekening mee gehouden.

Ook voor het vervangen van de bijzondere locaties zoals de pump-track en het freerunpark, is geen ruimte in de beschikbare vervangingsbudgetten.

Visie op de speelruimte

Buitenspelen is voor de ontwikkeling van kinderen van groot belang. Door te spelen ontwikkelen kinderen motorische, cognitieve, sociale, creatieve en emotionele vaardigheden die belangrijk zijn om deel te nemen aan de samenleving.

Goede speel- en sportruimte draagt ook bij aan de sociale cohesie in de buurt en stimuleert een gezonde levensstijl.

Gemeente Zeewolde werkt daarom aan een gezond, groen, veilig en aantrekkelijk openbaar speel- en sportaanbod waarin ruimte is voor alle inwoners, van jong tot oud, met én zonder beperking.

Uitgangspunten

Met de volgende vijf ambities wil de gemeente deze visie bereiken:

- Een divers en uitdagend speellandschap;
- Een beweegvriendelijke leefomgeving;
- Ruimte voor ontmoeting;
- Een inclusieve speel-, sport- en ontmoetingsruimte;
- Een groene, duurzame en circulaire inrichting.

In het volgende hoofdstuk (Ambities voor de speelruimte), worden beschreven wat deze ambities inhouden en welke aanpak er nodig is om deze ambities te behalen.

Ambities voor de speelruimte

Om de visie voor de openbare speel- en sportruimte te bereiken zijn er vijf ambities opgesteld. Op de volgende pagina's wordt per ambitie toegelicht wat de ambitie inhoudt en welke acties hieraan gekoppeld zijn.

Toelichting

De acties die worden voorgesteld binnen deze ambities (aanpak) sluiten aan op de resultaten uit het onderzoeks- en participatietraject.

Een deel van deze acties is volledig uitvoerbaar binnen het huidige vervangingsbudget (anno 2026) en is aangegeven met een duimpje: 👍

Andere voorgestelde acties zijn een wens en zijn op dit moment niet, of slechts deels, uitvoerbaar binnen de huidige beschikbare budgetten. Hiervoor is dus aanvullend budget nodig. Deze ingrepen worden aangeduid met een euroteken: €

Alle locatiegerichte acties zijn terug te vinden op de kansenkaart in bijlage 3. Dit is een voorstel, gebaseerd op de uitkomsten uit het participatie- en onderzoektraject. Op de kaart is opgenomen op welke locaties impulsen worden voorgesteld op het gebied van sport, spel, vergroening en inclusie.

Skatebaan aan het Kluunpad

Een divers en uitdagend speellandschap

Verschillende leeftijden vragen om verschillende speelmogelijkheden. De gemeente streeft ernaar dat er in iedere wijk, voor een brede leeftijdsgroep, een passend speelaanbod is. Dit aanbod moet aantrekkelijk, uitdagend en afwisselend zijn. Ook de informele ruimte moet ruimte bieden voor spel en ontdekking. Door meer diversiteit in het speelaanbod aan te brengen worden kinderen gestimuleerd om buiten te spelen en verschillende speelplekken te ontdekken. Dit is ook van belang in onze (toekomstige) nieuwbouwwijken. Daar is het tevens van belang dat er voldoende ruimte wordt gereserveerd voor het spelende kind.

Aanpak

€ Herinrichting op plekniveau:

In de uitvoering is het waardevol om speelplekken in één keer volledig op te pakken. Daarmee wordt de relevantie voor bewoners om mee te denken vergroot én ontstaan er mogelijkheden om een plek echt een andere inrichting te geven en ingrepen uit te voeren die bijdragen aan het realiseren van de beleidsambities. De gemeente start met een pilot in twee speelbuurten (zie bijlage 4 voor meer informatie over de speelbuurt) waar de buurtplekken in hun geheel worden heringericht waarbij we kijken naar het vergroten van de speel- en verblijfswaarde door bijvoorbeeld extra of andere toestellen te plaatsen en landschapselementen toe te voegen zoals paden, heuveltjes en (bespeelbaar) groen. Bij deze herinrichting worden niet alle toestellen vervangen. Toestellen die nog goed zijn krijgen een plek in het nieuwe ontwerp. Voorbeelden van aantrekkelijke en diverse speelplekken zijn te vinden in bijlage 5.

€ Gelijkwaardige inrichting in alle wijken:

Op dit moment is er veel verschil tussen de verschillende wijken betreffende de inrichting en aantrekkelijkheid van de speelplekken. Door speelimpulsen toe te voegen op speelplekken die dit nodig hebben, worden deze verschillen tussen de wijken verkleint. Een impuls kan bestaan uit het vervangen van een toestel maar ook uit het toevoegen van speelaanleidingen of landschapselementen die de speel- en verblijfswaarde van een plek vergroten.

👍 Variatie in aanbod aanbrengen:

Bij het plaatsen van een nieuw toestel óf de herinrichting van een complete speelplek, wordt rekening gehouden met de (reeds aanwezige) speeltoestellen op de andere speelplekken in de speelbuurt. De gemeente zet daarbij in op zoveel mogelijk diversiteit in speelvormen en speeltypen. Hierbij wordt ook rekening gehouden met de Schijf voor Vijf van Buitenspelen (zie bijlage 4 voor meer informatie over de Schijf van Vijf voor Buitenspelen) én dat er voldoende passende speelmogelijkheden zijn voor diverse leeftijden.

👍 Ruimte voor informeel spelen:

Kinderen spelen op straat, op de stoep, op grasveldjes of in bosjes. Dit wordt ook wel 'informele speelruimte' genoemd. De gemeente blijft structureel aandacht besteden aan de 'bespeelbaarheid' van de informele speelruimte zodat kinderen hier vrij kunnen blijven spelen en bewegen. Bijvoorbeeld door het behouden van lege grasvelden. Ook zorgt de gemeente voor voldoende bespeelbaar groen. Met name op en rondom de speelplekken en in de bosgebieden rondom Zeewolde.

👍 Ruimte voor spel en beweging in nieuwbouwwijken:

De openbare ruimte staat onder druk: woningbouw, parkeren en wateropslag ruimte en budget, waardoor er in nieuwbouwwijken vaak te weinig overblijft voor spelen, bewegen en ontmoeten. Om te waarborgen dat er ook in deze wijken voldoende en kwalitatief goede speelruimte komt, worden team BOR en (indien nodig) team MOO betrokken bij de projectplannen, waarbij zij toezien dat er voldoende aandacht is voor voldoende én goede speel, beweeg- en ontmoetingsruimte.

Speelplek Essenburgh in Polderwijk

Een beweegvriendelijke leefomgeving

Een beweegvriendelijke leefomgeving draagt bij aan het stimuleren van beweging en daarmee de gezondheid en het welbevinden van bewoners. Door kinderen van jongs af aan te stimuleren dagelijks voldoende te bewegen, wordt dat later als volwassene en oudere ook vanzelfsprekender. Voldoende diversiteit in aanbod en aantrekkelijke locaties stimuleren bewoners van alle leeftijden om naar buiten te gaan en te bewegen.

Aanpak

Verbreden sportaanbod in de wijken:

Zeewolde heeft al een zeer divers sportaanbod zoals de Pumptrack, het skatepark en het freerunparcours. Dit diverse aanbod wordt uitgebreid naar de kleinere locaties in de wijken. Waar het sportaanbod daar nu voornamelijk bestaat uit trapveldjes en tafeltennistafels, wordt daar meer variatie aangebracht door vaker te kiezen voor andere sportvoorzieningen zoals een volleybal-, hockey- of 3x3 basketbalveld. Ook wordt er vaker gewerkt met combinatievelden (meerdere sporten) en/of velden die zelf verzonden spel stimuleren, bijvoorbeeld door het gebruik van gekleurde vlakken en lijnen zoals bij het Athletic Skills Model (ASM). De keuze wordt gebaseerd op het reeds aanwezige aanbod in de buurt en de wensen van de bewoners.

Aanleggen kunstgrasveld:

Onze inwoners sporten veel en graag. In de gemeente zijn al diverse sportplekken aangelegd maar een goed openbaar sportveld van kunstgras waar met groepen gesport kan worden, ontbreekt nog. De gemeente gaat kijken of, en waar de aanleg van een kunstgrasveld

Pumptrack aan de Kuierbaan in Polderwijk

mogelijk is. Dit veld kan ook gebruikt worden voor sportieve activiteiten door bijvoorbeeld jongerenwerk en de beweegcoaches.

Integrale aanpak:

Bij het realiseren van een beweegvriendelijke leefomgeving en daarmee het verbeteren van de gezondheid van onze inwoners, is een integrale aanpak vereist. Daarbij wordt uitgegaan van samenwerking tussen verschillende gemeentelijke teams (o.a. sociaal, groen, spelen en sport), de beweegcoaches, sportaanbieders, scholen en jongerenwerk. Een bundeling van budget, ervaring, kennis en netwerk maakt het mogelijk om knelpunten tijdig te signaleren en kansen te benutten, met name bij het inzetten op activiteiten en de inrichting van sportplekken.

Bekendheid van bestaande aanbod vergroten:

Het huidige sport- en beweegaanbod (voorzieningen en activiteiten) in de openbare ruimte is bij een groot deel van de inwoners (nog) niet bekend. Door als gemeente vaker te publiceren over het

aanbod en door de inzet van partners zoals scholen, jongerenwerk en de sportverenigingen, wordt de bekendheid vergroot. Bijvoorbeeld door gezamenlijk activiteiten te organiseren op openbare speel- en sportplekken.

Sportaanbod voor een brede doelgroep:

Het openbare sportaanbod is er niet alleen voor kinderen en jongeren maar waar mogelijk ook voor volwassenen en senioren. Locaties zoals het beweegparcours bij de Kuierbaan, de QR-fitroute en het beweegpark bieden hiervoor al mogelijkheden. Bij de (her)inrichting van grotere speel- en sportplekken blijft de gemeente rekening houden met deze doelgroepen en worden er, waar gewenst, geschikte beweeg- en sportvoorzieningen geplaatst.

Ruimte voor ontmoeting

Ruimte voor ontmoeting in de openbare ruimte is cruciaal voor de sociale cohesie, gezondheid en het tegengaan van eenzaamheid. Daarom vindt de gemeente het belangrijk dat de speel- en sportplekken zo zijn ingericht dat zij ontmoeting stimuleren. De gemeente wil dat er voldoende mogelijkheden zijn voor alle inwoners om samen te spelen, sporten, bewegen en ontmoeten. Van jong tot oud.

€ **Aantrekkelijke ontmoetingsplekken:**
Jongeren gebruiken de openbare ruimte veel om elkaar te ontmoeten. Naast geschikte sportplekken zijn daarom ook aantrekkelijke ontmoetingsplekken belangrijk. In de gemeente zijn nu (2026) vier JOP's (Jongeren OntmoetingsPlekken) aanwezig. Door regelmatig schoonmaken, aanwezigheid van straathoekwerk (indien nodig) en structureel toezicht door politie en BOA's, wil de gemeente het gebruik van de bestaande JOP's verbeteren.

€ **Ruimte voor meiden**
De gemeente willen haar openbare speel-, sport- en ontmoetingsplekken inrichten met meer aandacht voor meiden. Een veilige openbare ruimte voor meiden betekent rekening houden met goede verlichting, zichtlijnen en de nabijheid van voorzieningen. De gemeente wil de komende 5 jaar tenminste 2 plekken aanleggen die specifiek zijn ingericht voor meiden. Dit kan een buurtspeelplek zijn met een ontmoetingszone, een sportplek of een ontmoetingsplek die is ontworpen met en voor meiden en jonge vrouwen. Voorbeelden van voorzieningen voor meiden zijn te vinden in bijlage 5.

Aanpak

Inzetten op samenspel:

Bij de (her)inrichting van speelplekken zet de gemeente meer in op samenspel. Bijvoorbeeld door het plaatsen van contacttoestellen en het behouden van voldoende vrije speelruimte. Zo is het streven dat er op iedere speelplek tenminste één contacttoestel aanwezig is. Dit is een toestel dat gebruikt kan worden door meerdere kinderen tegelijkertijd en daarmee samenspel stimuleert zoals een sta-wip, mandschommel of carroussel.

Ontmoetingsruimte voor iedereen:

Op speel- en sportplekken gaat de gemeente meer ruimte voor ontmoeting bieden. Meer zitgelegenheid, schaduw en kleurrijk groen zorgt voor plekken waar ook ouders, verzorgers en ouderen graag verblijven en zo elkaar vaker zullen ontmoeten. Dit draagt tevens bij aan het tegengaan van eenzaamheid en het vergroten van de sociale cohesie in een buurt. Waar gewenst en mogelijk, wordt de zitgelegenheid op verharding geplaatst en is deze bereikbaar met een pad zodat ook inwoners met een mobiliteitsbeperking er gebruik van kunnen maken.

Jongeren OntmoetingsPlek bij sportplek aan de Kwartiermakerslaan

Een inclusieve speel- sport- en ontmoetingsruimte

“
Niet naast elkaar
maar met elkaar.

Het bieden van een inclusieve speel- en beweegcultuur, waarin het vanzelfsprekend is dat inwoners met en zonder beperking samen spelen en bewegen, is een belangrijke ambitie waar de gemeente Zeewolde de komende jaren aan gaat werken. Grote speel- en sportplekken moeten toegankelijk zijn en, waar gewenst, een inclusieve inrichting krijgen. Activiteiten die zich richten op samenspel- en sport, stimuleren het gebruik van deze toegankelijke locaties.

Beweegparcours aan het Kluunpad (Zeewolde Noord)

Aanpak

€ Inclusieve inrichting waar wenselijk:

Bij de (her)inrichting van grote wijkplekken en buurtplekken wordt vooraf intern afgestemd of het wenselijk is om de locatie inclusief in te richten. Deze keuze wordt gemaakt op basis van binnengkomen verzoeken van bewoners én op advies van het team Sociaal Domein. Het streven is om binnen 5 jaar minimaal 3 locaties inclusief in te richten.

€ Toepassen 100-70-50 richtlijn op inclusieve speelplekken:

Voor de inrichting van een inclusieve speelplek maken we gebruik van de 100-70-50- richtlijn van de Speeltuinbende:

- Een kind of inwoner met een beperking moet zich 100% welkom voelen;
- 70% van de speelplek moet voor iedereen toegankelijk zijn (paden, ondergronden);
- 50% van de speelaanleidingen is gericht op ontmoeting en samenspelen en biedt speelplezier aan alle kinderen, met én zonder beperking.

Op de speelplekken die inclusief ingericht worden, wordt deze richtlijn toegepast. De nadruk zal op kleine ingrepen liggen zoals de aanleg van verharde paden, ondergronden en luie trappen. Bij de keuze van nieuwe speeltoestellen wordt gekozen voor toestellen die samenspel en ontmoeting stimuleren. Alle inclusieve ontwerpen krijgen ook een toegankelijkheidscheck door ervaringsdeskundigen. Voorbeelden van inclusieve speel- en sportplekken zijn te vinden in bijlage 5.

€ Aangepast bewegen in de openbare ruimte:

De 100-70-50 richtlijn gaat niet alleen over spelen maar ook over bewegen. Waar wenselijk worden ook sportvoorzieningen (deels)

toegankelijk voor inwoners met een beperking. Hierbij valt te denken aan verlaagbare basketbalpalen en voetbalveldjes met verharding en een brede ingang.

€ Inclusief inrichten voor een brede doelgroep:

Bij het ontwerp wordt niet alleen gekeken naar fysieke toegankelijkheid, maar ook naar de behoeften van mensen met andere beperkingen zoals verminderd zicht of een autismespectrumstoornis. Dit wordt bijvoorbeeld bereikt door herkenbare paden in contrasterende kleuren aan te leggen of door prikkelarme speelhoekjes te creëren in speeltuinen. Ook worden sport- en ontmoetingsmogelijkheden ingericht die rekening houden met volwassenen en senioren met een beperking. Denk hierbij aan ouderen met dementie en de bereikbaarheid van jeu de boulesbanen met een rollator.

👍 Programmering om samenspel, - sport en ontmoeting te stimuleren:

De gemeente zet zich in om beweegcoaches, sportverenigingen, jongerencoaches en organisaties zoals Welzijn Zeewolde en Grenzenloos Bewegen, te stimuleren en faciliteren bij het ontwikkelen en aanbieden van een breder en inclusiever activiteitenaanbod, toegankelijk voor alle inwoners, met én zonder beperking. Dit gebeurt onder andere door deze partijen actief te betrekken bij het ontwerp en de inrichting van inclusieve (sport)locaties, zodat deze optimaal geschikt zijn voor een divers aanbod aan activiteiten. Daarnaast informeert en ondersteunt de gemeente deze partijen bij het aanpassen en toegankelijk maken van bestaande activiteiten voor inwoners met een beperking.

Een groene, duurzame en circulaire inrichting

Klimaatadaptatie en duurzaamheid zijn belangrijke thema's binnen de gemeente Zeewolde. De herinrichting van de openbare speel- en sportruimte moet daarom rekening houden met diverse vereisten en wensen op dit gebied. Zo zullen speelplekken gebruikt worden voor de opvang en het afvoeren van regenwater, het creëren van schaduwrijke plekken om hittestress tegen te gaan, en wordt er vaker voor gekozen om toestellen op te knappen in plaats van te vervangen. Door vaker te werken met een natuurlijke inrichting krijgen kinderen meer ruimte voor spelen in het groen wat o.a. hun creatief spel stimuleert en hen spelenderwijs bewust maakt van natuur en milieu.

Aanpak

€ Ruimte voor natuurlijk spelen:

Op en rondom speelplekken wordt vaker bespeelbaar groen toegevoegd. In de groenstroken en het bosgebied rondom Zeewolde blijft ruimte voor spel in het groen. Natuurlijke speelplek Het Klauterwoud blijft en wordt opgenomen in het beheer- en uitvoeringsplan zodat er voldoende financiële middelen gereserveerd worden voor onderhoud en vervanging van de natuurlijke speelaanleidingen die daar aanwezig zijn.

Behouden van toestellen:

Om kapitaalvernietiging te voorkomen worden er geen toestellen verwijderd die nog niet aan vervanging toe zijn. Alleen als een toestel afgekeurd is en er geen (betaalbare) reparatie meer mogelijk is, wordt deze vervangen. Op locaties waar de gehele speel- of sportplek wordt heringericht kan het voorkomen dat één of meerdere toestellen daardoor een plek in het nieuwe ontwerp krijgen.

Hergebruik van materialen:

Grondstoffen worden steeds schaarser en duurder terwijl er nog steeds veel bruikbare materialen bij het afval belanden. Door creatief te denken kunnen veel materialen hergebruikt worden. Zo kan de glijgoot van een afgeschreven speeltoestel gebruikt worden voor een

taludglijbaan of van stoeptegels een nieuwe speelaanleiding gemaakt worden. Toestelleveranciers maken steeds vaker speeltoestellen met onderdelen van afgeschreven toestellen. Bij de (her)inrichting van speelplekken wordt aan de ontwerpers en leveranciers gevraagd om zoveel mogelijk materialen en toestel(onderdelen) her te gebruiken.

Duurzame keuzes:

Wanneer gebruik wordt gemaakt van nieuwe materialen en toestellen maakt de gemeente daarin duurzame keuzes. Er wordt zoveel mogelijk gewerkt met duurzame ondergronden zoals gras of boomschors. Indien mogelijk komen deze van een lokale bron. Bij toestellen en kunstmatige ondergronden hebben duurzame en circulaire materialen de voorkeur zoals rvs, staal en gerecycled kunststof.

Natuurlijke speelplek Het Klauterwoud (Polderwijk)

Kaders en werkwijze

Om de ambities uit dit speelruimtebeleid goed vorm te kunnen geven is het van belang om de kaders en werkwijze vast te stellen. Deze bieden handvaten voor de uitvoering, participatie en communicatie en komen, samen met de planning en financiën, ook in het beheer- en uitvoeringsplan te staan. Dit aparte document wordt gebruikt door beleidsmedewerkers en uitvoerende partijen wanneer gestart wordt met de herinrichting van de openbare speel-, beweeg- en ontmoetingsplekken.

Kaders voor uitvoering

Planning

Om een goede inschatting te maken van de vervangingsopgave wordt iedere 2 tot 3 jaar voor alle toestellen en valondergronden het verwachte vervangjaar bepaald tijdens de veiligheidsinspectie. Deze inschatting wordt opgenomen/aangepast in het beheer- en uitvoeringsplan zodat er op basis daarvan exact besloten kan worden welke toestellen en ondergronden er de komende 2 tot 3 jaar vervangen moeten worden.

Omvormen

In speelbuurten waar veel speelplekken op korte afstand van elkaar liggen (binnen 200 m), komen speelplekken in aanmerking voor omvorming. Wanneer op deze locaties een toestel afgekeurd is, wordt er samen met de buurt gekeken of het nodig is dat er een nieuw (klein) toestel voor terug komt of dat een alternatieve inrichting gewenst is zoals een bankje of plantsoen. Inspiratiebeelden zijn te vinden in bijlage 5. Het blijft wel altijd een plek voor de buurt en geen parkeerterrein of hondenuitlaatveld. Aan dit speelruimtebeleid zijn een uitvoeringsplan en -kaart gekoppeld. De locaties die voor omvorming

in aanmerking komen staan hierin aangegeven. De kanskaart is te vinden in bijlage 3.

Impulsen

Om de ambities uit dit speelruimtebeleid te behalen en het speel- landschap in de gemeente Zeewolde te verbeteren, zijn diverse ingrepen op de speel- sport en ontmoetingsplekken nodig. Deze zogeheten impulsen zijn onderverdeeld in vijf categorieën: spelen, sport, inclusie, vergroening en ontmoeting. Binnen een impuls zijn verschillende ingrepen mogelijk. Bij 'inclusie' kan dit bijvoorbeeld het aanleggen van een verhard pad zijn, maar ook de plaatsing van een geschikt speeltoestel. De impulsen staan ook aangegeven op de kanskaart in bijlage 3.

Nieuwbouw

Bij nieuwbouwplannen en herontwikkeling worden de projectplannen afgestemd met team BOR en (indien nodig) team MOO. Zij zien erop toe dat er ook voldoende en goede ruimte is voor spelen, bewegen en ontmoeten. Hierbij is het belangrijk dat:

- .. team BOR tijdens alle fases betrokken wordt;
- ... ook bij inbereidingsprojecten wordt bekeken of het nodig is dat er extra speel-, beweeg- en ontmoetingsruimte wordt aangelegd;
- ... in iedere speelbuurt (zie bijlage 4), minimaal 3% van de openbare ruimte beschikbaar is voor formele speel-, sport- en ontmoetingsplekken (norm Jantje Beton). Deze ruimte is zo min mogelijk versnipperd;
- ... een groene inrichting de standaard is;
- ... op grote speelplekken inclusie wordt meegenomen in het ontwerp;

Ligging speelplekken

Speelplekken liggen bij voorkeur aan een 30 km/uur-weg en niet direct aan een 50 km/uur-weg (of een weg met een hogere maximumsnelheid). Indien dit niet te voorkomen is, worden er passende

verkeersveiligheidsmaatregelen getroffen, zoals snelheidsremmende voorzieningen, veilige oversteekplaatsen en een verkeersveilige inrichting van de directe omgeving.

Informele speel- en sportruimte

Er wordt niet alleen gespeeld en gesport op onze formele speel- en sportplekken. Er wordt bijvoorbeeld ook gespeeld op lege grasvelden en op troittoirs, gewandeld in de bossen en hardgelopen op onze fietspaden. Bij beheer en bij (her)inrichtingsprojecten houdt de gemeente rekening met inwoners die spelend en sportend gebruik maken van de buitenruimte. Grasvelden worden behouden voor vrij spel, er worden plaatselijk verharde pleintjes aangelegd in nieuwbouwwijken en spel in de bossen wordt blijft mogelijk. Huttenbouw wordt gedoogd. Het gebruik van niet-natuurlijke materialen zoals pallets en bouwzeilen, is hierbij niet toegestaan. Bij klachten, of wanneer zichtbaar is dat de hutten niet meer worden gebruikt, worden ze afgebroken.

Huttenbouw in bosgebied Zeewolde Zuid

Voorbeeld van sportpleinplakkers (bron: ASM)

Bewonersinitiatieven

Door het toestaan van initiatieven op of rondom de speel- en sportplekken wordt de betrokkenheid en verantwoordelijkheidsgevoel van bewoners gestimuleerd. Goede initiatieven vanuit de samenleving die breed gedragen worden maken onverwachtse resultaten en samenwerkingsverbanden mogelijk. Hierbij is wel van belang dat nieuwe speel- of beweegvoorzieningen na de initiële investering worden opgenomen in het beheerprogramma, zodat aanvullend onderhouds- en vervangingsbudget aangevraagd kan worden. Initiatieven komen bij het taakveld spelen en groen terecht. Zij beoordelen aan de hand van onderstaande punten of het initiatief uitgevoerd kan worden:

- Is er voldoende draagvlak onder buurtbewoners voor het initiatief?
- Is er fysieke ruimte voor het initiatief?
- Is er budget beschikbaar? Dit kan gemeentelijk of extern budget zijn zoals een subsidie.
- Is er ruimte in het onderhoudsbudget om de komende 20 jaar het onderhoud uit te kunnen voeren?

Kaders voor inrichting

Herinrichting op plekniveau

Er wordt gestart met een pilot in twee nader te bepalen speelbuurten, waar de gemeente de buurtplekken zoveel mogelijk in hun geheel gaan herinrichten. Daarmee wordt de relevantie voor bewoners om mee te denken vergroot én ontstaan er mogelijkheden om een plek echt een andere inrichting te geven en ingrepen uit te voeren die bijdragen aan het realiseren van de beleidsambities. Indien mogelijk sluiten we met deze herinrichting aan bij wijkrenovaties. Als de pilot succesvol is, wordt deze werkwijze uitgebreid naar andere wijken.

Keuze voor toestellen

Bij de keuze voor nieuwe toestellen wordt er gekeken naar het reeds bestaande aanbod van toestellen, sport- en spelvormen in de gehele speelbuurt. Op basis daarvan wordt besloten welke toestellen, sport- of spelvormen er als opties worden aangeboden aan bewoners tijdens het participatietraject. Bij de toestelkeuze hebben toestellen die creatief spel stimuleren de voorkeur. Ook wordt er (indien mogelijk) op speelplekken ruimte vrijgehouden voor vrij spel.

Bij de aanleg van nieuwe sportvelden hebben combinatievelden de voorkeur en/of velden met een ASM-inrichting. Er kan ook gekozen worden voor pleintjes met sportpleinplakkers om beweging te stimuleren. (Zie afbeelding hierboven).

Combineren van toestellen en speelaanleidingen

Om nog meer diversiteit in het aanbod aan te brengen, kan er gewerkt worden met een combinatie van speel-/sporttoestellen en (natuurlijke) speelaanleidingen. Hierbij kan men denken aan stapstammen, klimboomstammen, speelkeien en pleinplakkers. Deze aanleidingen zijn vaak eerder aan vervanging toe dan de reguliere toestellen. Hierdoor ontstaat ruimte om na enkele jaren de speelplekken een impuls te geven omdat er nieuwe en andere speelaanleidingen geplaatst worden. Dit moet wel opgenomen worden in de investeringsbudgetten.

Zitgelegenheid

Zitgelegenheid op speel- en sportplekken is van groot belang voor alle doelgroepen. Het biedt ruimte voor rust en ontmoeting. Daarnaast draagt voldoende zitruimte bij aan het gevoel van veiligheid en sociale verbondenheid in de buurt. Bij voorkeur is er daarom op alle locaties zitgelegenheid aanwezig. Dit kan een bankje zijn maar ook een liggende boomstam of een aantal betonnen poefen waar ook op gespeeld kan worden. Op grotere locaties wordt gekeken hoe we de verblijfswaarde kunnen vergroten met bijvoorbeeld meerdere zitgelegenheden of een picknicktafel.

Betonnen poefen bij freerunparcours

“
Een goede
aanpak is het
halve werk.

Ondergronden

Vanwege de gemeentelijke klimaatambities is het uitgangspunt een ondergrond van gras, halfverharding, boomschors of een andere natuurlijke en/of waterdoorlatende optie. Op plekken waar de speeldruk erg hoog is en/of die inclusief ingericht worden, wordt gekozen voor een valondergrond van kunstgras of gietrubber waarbij een voorkeur is voor duurzame en recyclebare materialen.

Hergebruik van toestellen en materialen

De gemeente zet in op zoveel mogelijk hergebruik van toestellen en andere materialen. Bij de herinrichting van complete speelplekken is het mogelijk dat één of meerdere van de toestellen nog goed zijn. In dat geval krijgt het toestel een plek in het nieuw ontwerp of wordt het toestel verplaatst naar een andere speelplek indien dit mogelijk is (blijft het toestel veilig na verplaatsing). Indien nodig wordt het toestel eerst opgeknapt met bijvoorbeeld een nieuw klimnet of een nieuwe coating. Waar mogelijk worden materialen en toestelonderdelen hergebruikt en gekozen voor leveranciers die gebruik maken van circulaire materialen en/of materialen van een lokale bron.

Speelruimte met veel schaduw (Meidoorn, Zeewolde Zuid)

Een groene speelruimte

Een groene speelruimte levert een noodzakelijke bijdrage aan de bespeelbaarheid, leefbaarheid, biodiversiteit en klimaatbestendigheid van de openbare ruimte en vergroot tevens de diversiteit van het speelaanbod. Om die reden kijkt de gemeente bij de inrichting van speelplekken altijd naar de mogelijkheden voor (extra) vergroening. Door de speelplekken groen in te blijven richten met veel bomen en beplanting, worden speelplekken niet alleen aangename plekken in hete zomers, maar worden ook extra kansen geboden voor nieuwe speelvormen- en omgevingen. Een voorbeeld hiervan is meerstammige bomen die extra schaduw bieden én klimgelegenheid voor de kinderen uit de buurt. Bespeelbaar groen (met sterke planten) biedt mogelijkheden voor natuurlijk spel. Door te kiezen voor inheemse en gevarieerde beplanting, draagt het groen op speelplekken tevens bij aan het vergroten van de biodiversiteit. Bomen bieden schaduw op hete dagen en wadi's kunnen aangelegd worden om overtollig regenwater op te vangen. Er mogen echter geen toestellen in deze wadi's geplaatst worden.

Jongeren OntmoetingsPlekken

Jongeren kunnen, eventueel met ondersteuning van jongerewerkers, een initiatief indienen voor een nieuwe JOP. Om gebruik van de JOP's te stimuleren en tegelijkertijd de risico's te verkleinen, worden voor de (her)inrichting van JOP's de volgende kaders gehanteerd:

- Langs doorgaande route
- Overzichtelijke omgeving
- Goed bereikbaar voor fietsen en scooters
- Tenminste 50 meter van woningen
- Grote overkapping en eventueel ook aan zijkant gesloten
- Meerdere zitmogelijkheden
- Afvalbak in directe omgeving
- Oplaadmogelijkheid voor telefoons (optioneel)

Voor het bepalen van een passende locatie en inrichting wordt geparticipeerd met jongeren en omwonenden. Tijdens het proces vindt ook regelmatig afstemming plaats met jongerenwerk, straathoekwerk, BOA's en politie om gebruik en veiligheid te bespreken.

Locaties voor meiden

Een locatie voor meiden en jonge vrouwen vraagt om aanvullende inrichtingskaders bovenop die van een reguliere JOP. Tevens komt de vereiste van 50 meter van woningen, te vervallen. Het gaat om de volgende aanvullende kaders:

- In directe omgeving van woningen of winkels
- Geen dichte bosschage in directe omgeving
- Geen dichte bosschage langs routes naar locatie
- Zorg voor meerdere uitgangen
- Verlicht (tenzij de locatie onderdeel is van een speelplek)
- Niet bij voetbalkooi of andere grote sportplek die veel (mannelijk) publiek trekt
- Kleinere locaties of zones

Inclusieve inrichting

Wanneer er ingrepen nodig zijn op wijk- of buurtplekken, wordt vooraf met het team Beheer en het team Sociaal Domein afgestemd of een inclusieve inrichting wenselijk en mogelijk is. Wanneer dit het geval is, wordt de 100-70-50 richtlijn toegepast en gaat men bij de uitvoering uit van laagdrempelige ingrepen:

- Aanleg van een verhard pad langs toestellen en zitgelegenheid.
- Aanleg van verharde of kunstondergronden onder toestellen en bankjes;
- Paden en verlaagde trottoirbanden om bereikbaarheid te verbeteren;
- Toestellen die samenspel stimuleren en geschikt zijn voor inwoners met én zonder beperking zoals mandschommels, brede glijbanen en lage waterpompen;
- Aanpassingen op normale toestellen zoals handgrepen, luie trappen of rugleuningen;
- Plaatsen van kleurrijke toestellen en aanduidingen op paden voor inwoners met een visuele beperking;
- Aanleg van speel- en rustzones;
- Voldoende zitgelegenheid;
- Plaatsing van sensorische toestellen zoals speelborden.

Kaders voor communicatie en participatie

Integrale afstemming

Bij uitvoering wordt afgestemd of er andere geplande trajecten in de buurt zijn zoals grote groenrenovaties of riolerings- of bestratingswerkzaamheden. Hierdoor kunnen werkzaamheden gecombineerd worden (participatie met de buurt, grondwerk, verhardingen, groen-aanplant etc.) en beschikbare budgetten zo efficiënt mogelijk worden ingezet.

Participatie

Het is belangrijk dat met name kinderen en jongeren mee kunnen denken over de toekomst van de speel-, beweeg- en ontmoetingsruimte. Zij kunnen niet alleen het beste aangeven wat ze nodig hebben, maar ook de betrokkenheid en het gebruik is dan na realisatie vaak beter. Participatie gebeurt in samenwerking met de adviseur inwonersbetrokkenheid van de gemeente Zeewolde. Afhankelijk van de grootte en functie van de locatie, worden alleen direct omwonenden of juist de alle buurtbewoners uitgenodigd.

Communicatiestrategie

Aanpassingen in de openbare ruimte zijn zichtbaar voor inwoners. Het is dan vaak ook wenselijk om bij (grotere) veranderingen inwoners hier ook in mee te nemen via communicatie. Afhankelijk van de omvang (en impact) van de aanpassing wordt de communicatie-aanpak bepaald. Bij kleinschalige vervangingen worden bewoners via een brief op de hoogte gesteld. Bij grotere projecten wordt een passende aanpak afgestemd.

Kwaliteitsbewaking en evaluatie

Het is belangrijk om de ambities uit dit speelruimtebeleid tweejaarlijks te evalueren om te beoordelen of de uitgevoerde ambities daadwerkelijk leiden tot meer en beter buitenspeelgedrag én een beter leefklimaat in Zeewolde. Het bijbehorende uitvoerings- en beheerprogramma kan op basis van deze evaluatie geupdated worden indien dit nodig is.

In gesprek over de speel- en sportplekken

Kaders voor beheer en organisatie

Beschikbare FTE's

Voor diverse acties uit dit beleidsstuk is een grotere inzet van onze (beleids)medewerkers nodig. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het coördineren van de integrale afstemming tussen domeinen, extra groenonderhoud na het vergroenen van locaties, meer inzet van jongerenwerkers voor activiteiten en meer toezicht door Straathoekwerkers van Jeugd-Punt, politie en BOA's bij de JOP's. Bij het schrijven van dit beleidsstuk hebben de meeste domeinen, afdelingen en andere partners, niet voldoende FTE's beschikbaar om deze aanvullende taken op te kunnen pakken. Er zal daarom per situatie, met de betrokken partij(en), afgestemd worden wat de mogelijkheden zijn. Pas bij het verkrijgen van extra budget en FTE's kunnen deze acties uit dit beleidsstuk, uitgevoerd worden.

Particuliere toestellen

Particuliere toestellen zijn (tijdelijke) toestellen die door inwoners zelf zijn geplaatst. Deze worden niet meegenomen met de reguliere inspecties en zijn vaak ook niet bekend bij de gemeente. In lijn met het Warenwetbesluit Attractie-, Actieve- en Speeltoestellen (WAAS) is de gemeente wel verantwoordelijk bij plaatsing in de openbare ruimte. Daarom is het niet toegestaan om particuliere toestellen te plaatsen en worden inwoners verzocht om deze te verwijderen. Indien dit niet binnen twee weken gebeurd is, zal de gemeente deze verwijderen.

Gemeentelijke beleidskaders en landelijke ontwikkelingen

Speelbeleid staat niet op zichzelf, maar wordt ontwikkeld in samenhang met ander gemeentelijk beleid en landelijke ontwikkelingen.

Verskillende beleidsterreinen hebben doelstellingen die raakvlak hebben met de ambities in dit speelruimtebeleid. Deze doelen vormen, samen met de uitkomsten van het onderzoek, de basis voor de ambities uit dit speelruimtebeleid. Naast gemeentelijke doelen, zijn er ook landelijk vastgelegde vereisten waar de gemeente aan moet voldoen.

Beweegroute aan de Kuierbaan (Polderwijk)

In verschillende gemeentelijke beleidsstukken is gezocht naar raakvlakken met de openbare speel- en sportruimte en overlappende ambities. De volgende beleidsstukken zijn meegenomen:

- Sport- en beweegakkoord II
- Nota Sociaal Domein 2024 - 2029
- Programmabegroting 2025-2028
- Omgevingsvisie Zeewolde
- Coalitieakkoord [nog niet beschikbaar]
- Inclusieagenda [indien beschikbaar]
- [aanvullen]

De landelijke vereisten waar de gemeente aan moet voldoen:

- Verdrag voor De Rechten van het Kind
- Het Warenwetbesluit Attractie- en speeltoestellen (WAS)
- VN Verdrag Handicap

Samenvatting Sport- en Beweegakkoord

- Sporten en bewegen voor iedereen:
Iedere inwoner kan in iedere leeftijdsfase op een passende manier sporten en bewegen.
- Aandacht voor voorzieningen:
Er is extra aandacht voor toegankelijkheid en multifunctioneel gebruik van accommodaties en voorzieningen.
- Meldpunt voor bewoners:
Er komt een meldpunt voor zowel ideeën als wensen voor het bewegen in de openbare ruimte (ook speelruimten), of voor het melden van gebreken.
- Bijdragen aan maatschappelijke doelstellingen:
Voor sport- en beweegaanbieders is het aantrekkelijk en

behapbaar om bij te dragen aan algemeen maatschappelijke doelstellingen. Ze zien hierin de win-win en worden ondersteund in de realisatie hiervan.

- Een beweegvriendelijke openbare ruimte:
Bij de inrichting van de openbare ruimte is sport en bewegen een factor waarmee rekening wordt gehouden.
- Beweegvriendelijke schoolpleinen:
Scholen worden gestimuleerd en aangemoedigd om schoolpleinen uitdagend in te richten en openbaar toegankelijk te maken.
- Bewoners betrekken:
Bij de (her-)inrichting van de sportieve openbare ruimte (speelplekken, pleinen, wandelroutes, etc.) worden inwoners actief betrokken.
- Vrij toegankelijke sport- en beweegaccommodaties:
We maken sport- en beweegaccommodaties nog meer open en vrij toegankelijk, zodat andere groepen (in afstemming met de betreffende vereniging) gebruik kunnen maken van faciliteiten.

Samenvatting Nota Sociaal Domein

- Goede basisvoorzieningen:
Eigen kracht en samenredzaamheid zijn mogelijk door goede basisvoorzieningen in de gemeente, als stevige sociale basis.
- De gemeente als partner:
We willen een overheid zijn die toegankelijk, laagdrempelig en transparant is en begrijpelijk handelt. Hierbij staan we naast de inwoner. We zijn in de buurt vindbaar en bereikbaar, en handelen vanuit nabijheid.
- Een inclusieve samenleving:
Daarnaast streven we naar gelijke kansen en een inclusieve samenleving. We willen dat iedereen volledig kan meedoen en

zonder belemmeringen de eigen stem kan laten horen. We zetten ons extra in om barrières weg te nemen en een omgeving te creëren waarin iedereen zich welkom en veilig voelt.

- Belang van sport en bewegen:
Sport en bewegen is gezond. Het draagt bij aan een gezond gewicht én geeft eigenwaarde. We stimuleren daarom een gezonde leefstijl bij kinderen.
- Fysiek actieve inwoners:
We willen gezond en actief leven makkelijker maken. Onder meer door de fysieke buitenruimte aantrekkelijker te maken. Door in te zetten op Positieve Gezondheid, sport en cultuur, dragen we bij aan fysiek actieve inwoners, ook op oudere leeftijd.

Samenvatting Programmabegroting

- Veilige openbare ruimte:
We zorgen ervoor dat iedereen in Zeewolde zich in de openbare ruimte veilig en op zijn gemak voelt.
- Aantrekkelijke woon- en leefomgeving:
Samen met de inwoners zorgen we voor een woon- en leefomgeving die schoon, heel en bereikbaar is.
- Laagdrempelig sportaanbod:
Door sport op een laagdrempelige manier aan te bieden, kunnen inwoners van Zeewolde aan sport doen zodat hun welbevinden en gezondheid worden ondersteund.
- Een inclusieve samenleving:
We streven naar kansengelijkheid en een inclusieve samenleving. Voor alle inwoners is het deel kunnen nemen aan de samenleving van Zeewolde van belang. De gemeente is verantwoordelijk voor de bewaking, bescherming en bevordering van de gezondheid van inwoners.
- Klimaatbestendige leefomgeving
Zeewolde heeft een klimaatbestendige(r) inrichting van woon- en buitengebied.

Samenvatting Omgevingsvisie

- Een groene en duurzame leefomgeving:
Onze leefomgeving is zoveel mogelijk klimaatbestendig, groen en biodivers. We zijn een duurzame gemeente en richten onze leefomgeving daarop in. Voorkomen van hittestress door ruimte te creëren voor extra bomen, groene oases met zitplekken en gebruik van halfverharding.

- Een aantrekkelijke leefomgeving:
We zorgen met elkaar voor een veilige, schone en gezonde leefomgeving. De fysieke inrichting van onze leefomgeving stimuleert ontmoeting en een gezonde levensstijl voor iedereen. We verleiden onze inwoners gebruik van de groen- en speelvoorzieningen te maken en zorgen voor zoveel mogelijk toegankelijkheid voor iedereen.

Verdrag voor de Rechten van het kind

- Er bestaat geen wettelijke verplichting voor gemeentes om speelplekken aan te leggen. Buitenspelen zelf is echter wel een recht. Kinderen hebben, net als volwassenen, behoefte aan en recht op mogelijkheden om te ontspannen en te recreëren. Dit recht is vastgelegd in artikel 31 van het Internationale Verdrag voor De Rechten van het Kind, dat in 1995 door de Nederlandse overheid is geratificeerd.

Het warenwetbesluit Attractie- en speeltoestellen (WAS)

- Voor de inrichting van de formele speelplekken is wel specifieke wetgeving vastgesteld in de vorm van het Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen (WAS). Deze richt zich specifiek op de veiligheid van de locaties en de toestellen.

VN Verdrag Handicap

- Het VN Verdrag Handicap bevordert, beschermt en waarborgt de mensenrechten van mensen met een beperking, met nadruk op toegankelijkheid, persoonlijke autonomie en volledige participatie. Het verdrag, dat op 14 juli 2016 in Nederland in werking trad, verplicht overheden om deze principes in beleid en wetgeving te integreren en de positie van mensen met een beperking te verbeteren. Artikel 30 benadrukt gelijke toegang voor kinderen met een handicap tot spel, recreatie, sport en ontspanning.

Speelplek aan de Rede (Zeewolde Centrum)

Bijlagen

1: Onderzoek

2: Speelruimtekaart

3: Kansenskaart

4: Speelbuurtmodel

5: Inspiratiebeelden

Aantrekkelijke en diverse speelruimte

Groene, circulaire en duurzame speel- en sportplekken

Locaties voor meiden

Inclusive speel- en sportplekken

Omvormen

6: Begrippenlijst

Buitenfitness bij het Woldstrand

Onderzoek

In de winter van 2025/2026 heeft een onderzoek plaatsgevonden ter voorbereiding op dit speelruimtebeleid. Samen met bewoners en ketenpartners is de speel-, sport- en ontmoetingswaarde van de openbare ruimte in kaart gebracht en beoordeeld. In dit hoofdstuk worden de belangrijkste bevindingen uit dit onderzoek benoemd. Een uitgebreid overzicht van resultaten is te vinden in het, bij dit beleid behorende, onderzoeksrapport.

Werkwijze

Speel- en beweegscan (veldwerk)

Voor analyse en beoordeling van de speelruimte is per buurt een rondgang langs de speelplekken gemaakt. De gemeente heeft momenteel 160 speel- en sportplekken in beheer. Deze speel- en sportplekken zijn beoordeeld op diverse onderwerpen zoals aanbod, ligging en inclusiviteit. Ook is er naar de bespeelbaarheid van informele speelruimte gekeken. Hierbij is gelet op o.a. vrije speelruimtes zoals grasvelden, pleintjes, brede stoepen en barrières als wegen en watergangen. De resultaten van dit veldonderzoek zijn verder uitgewerkt in het onderzoeksrapport (externe bijlage).

Vragenlijst

Kennis en ervaringen van bewoners is onmisbaar in een speelruimteonderzoek. Door middel van een online vragenlijst is de waardering van bewoners geïnventariseerd. De informatie over de vragenlijst en het gehele onderzoek is gedeeld via de digitale kanalen van de gemeente, met het burgerpanel en via de scholen en sportverenigingen. De vragenlijst is door ruim 900 bewoners ingevuld.

Wijkwandelingen

Om een goed beeld te krijgen van hoe en waar kinderen in de gemeente Zeewolde spelen en sporten zijn er met drie basisscholen en de jeugdraad wijkwandelingen uitgevoerd. Per wandeling liep een 'expert-panel' van +/- 10 kinderen mee. Tijdens de wandelingen zijn de speeltuintjes, grasveldjes, bosjes, pleintjes en andere plekken bezocht waar kinderen vaak spelen. Kinderen hebben verteld en laten zien hoe zij spelen, wat zij goed vinden en wat beter kan.

Jongerenoverleg

In samenwerking met jongerenwerk is een jongerenoverleg georganiseerd in jongerencentrum De Eclips. Er is met jongeren en jongerenwerkers gebrainstormd over hoe zij gebruikmaken van speel-, sport- en ontmoetingsplekken en wat er nodig is om de openbare ruimte beter op hen af te stemmen. Aan dit overleg namen zo'n 15 jongeren deel tussen de 13 en de 19 jaar oud.

Ketenpartneroverleggen

Tijdens drie sessies is het projectteam in gesprek gegaan met verschillende (gebieds)deskundigen op het gebied van groen, klimaat, sport en beweging, veiligheid, onderwijs, sociaal domein en beheer. Er is geïnventariseerd hoe men denkt over het huidige beleid en waar men kansen ziet. Tevens is gekeken naar de haalbaarheid van ambities en hoe we van idee naar actie kunnen komen.

Sportkooi aan de Windlust (Polderwijk)

Resultaten

Areaal

De gemeente telt 160 formele, openbare speelplekken met speel- en sporttoestellen. Het aanbod bestaat uit:

- 7 wijkplekken (waarvan 5 met alleen sportvoorzieningen)
- 28 buurtplekken
- 71 kleine speelplekken
- 29 speelhoekjes
- 9 grote sportplekken
- 5 kleine sportplekken
- 9 sporthoekjes
- 2 openbaar toegankelijke schoolpleinen

Gebruik

- 88% van de kinderen speelt dagelijks of een paar keer per week buiten.
- Locaties zijn vooral populair omdat ze dicht bij huis liggen.
- Kinderen spelen het liefst op een formele speelplek.

Speelaanbod

- De focus ligt voornamelijk op traditioneel spel (glijbanen, schommels, etc.)
- De meeste speelbuurten hebben een goed netwerk aan speelplekken.
- De populairste locaties om te spelen zijn de speelplekken aan De Hoop-Korenaar, natuurspeelplaats Het Klauterwoud en de Strandweg.
- Er zijn grote verschillen in de kwaliteit van de speelplekken in de verschillende wijken.
- Veel inwoners vinden dat speelplekken verbeterd kunnen worden door er andere toestellen te plaatsen. Ook is er behoefte aan meer uitdagende speeltuinen.
- Inwoners zien graag een inrichting met een combinatie van natuurlijk spelen en speeltoestellen.

Sporten en bewegen

- Het sportaanbod biedt voldoende afwisseling, met name op de wijkplekken.
- Het sportaanbod op de kleine speelplekken en buurtplekken bestaat grotendeels uit voetbal en tafeltennis.
- Onder kinderen zijn voetbal en fietsen populair.
- Volwassenen wandelen en fietsen graag.
- Bewoners sporten het liefst op groene plekken.
- Populairste sportplekken zijn de Strandweg en Natuurspeelplaats het Klauterwoud.

Inclusiviteit

- Over het algemeen scoren de meeste speelbuurten zwak of matig op inclusie. Dit komt meestal doordat de toestellen niet bereikbaar zijn (geen pas of geschikte ondergrond) en/of omdat de toestellen zelf niet geschikt zijn.
- Een aantal speelplekken hebben een verhard pad en/of ondergronden waardoor ze goed toegankelijk zijn voor inwoners met een motorische beperking. Ook is er een speciaal oefenpark voor rolstoel- en rollatorgebruikers in het parkgebied bij de ijsbaan.
- Inclusieve locaties moeten volgens inwoners bankjes en geschikte toestellen hebben.
- Vanuit de ketenpartners hebben kleine ingrepen de voorkeur boven het plaatsen van specifiek inclusieve toestellen.

Jongeren

- Er zijn op dit moment 4 JOP's in de gemeente. Er wordt redelijk veel gebruik van gemaakt maar jongeren geven wel aan dat met name bij de skatebaan vaak ongewenste personen aanwezig zijn in de JOP's.
- Een goede JOP is overdekt en winddicht en heeft goede bankjes en een oplaadmogelijkheid voor telefoons.

- Jongeren vragen om meer aanbod voor deze doelgroep; activiteiten en fysieke voorzieningen.
- Jongeren vragen voornamelijk om een goed kunstgrasveld voor voetbal. Als goede optie wordt hiervoor de sportkooi bij de skatebaan genoemd.
- Bij de inrichting en plaatsing van een JOP moet ook politie en BOA's betrokken worden om mee te denken over de veiligheid.

Klimaatbestendigheid

- De meeste speelplekken scoren voldoende of goed op het thema klimaatbestendigheid. Ze hebben een natuurlijke ondergrond van gras, zand of boomschorssnippen en beplanting.
- In de nieuwbouwwijken is door de aanplant van nieuwe bomen nu nog beperkt beschutting. Dit verandert als de bomen ouder en groter worden.

Informeel spelen en sporten

- De meeste speelbuurten zijn rustig en kindvriendelijk. Er kan daar veilig op straat gespeeld worden.
- In de bossen rondom Zeewolde zijn regelmatig tekenen van spel te zien. Vooral huttenbouw is populair. Ook in de groenstroken tussen de wijken wordt veel gespeeld.
- Zowel in als rondom Zeewolde zijn er veel mogelijkheden voor sportieve routes. Inwoners hebben veel favoriete wandel-, hardloop- of fietsrondjes.
- Ketenpartners vinden het belangrijk dat er voldoende mogelijkheden zijn en blijven voor informeel spelen en sporten.

Speelruimtekaart

De speelruimtekaart bevat het huidige aanbod van speel-, sport- en ontmoetingsplekken in de gemeente Zeewolde.

Legenda

Type plek:

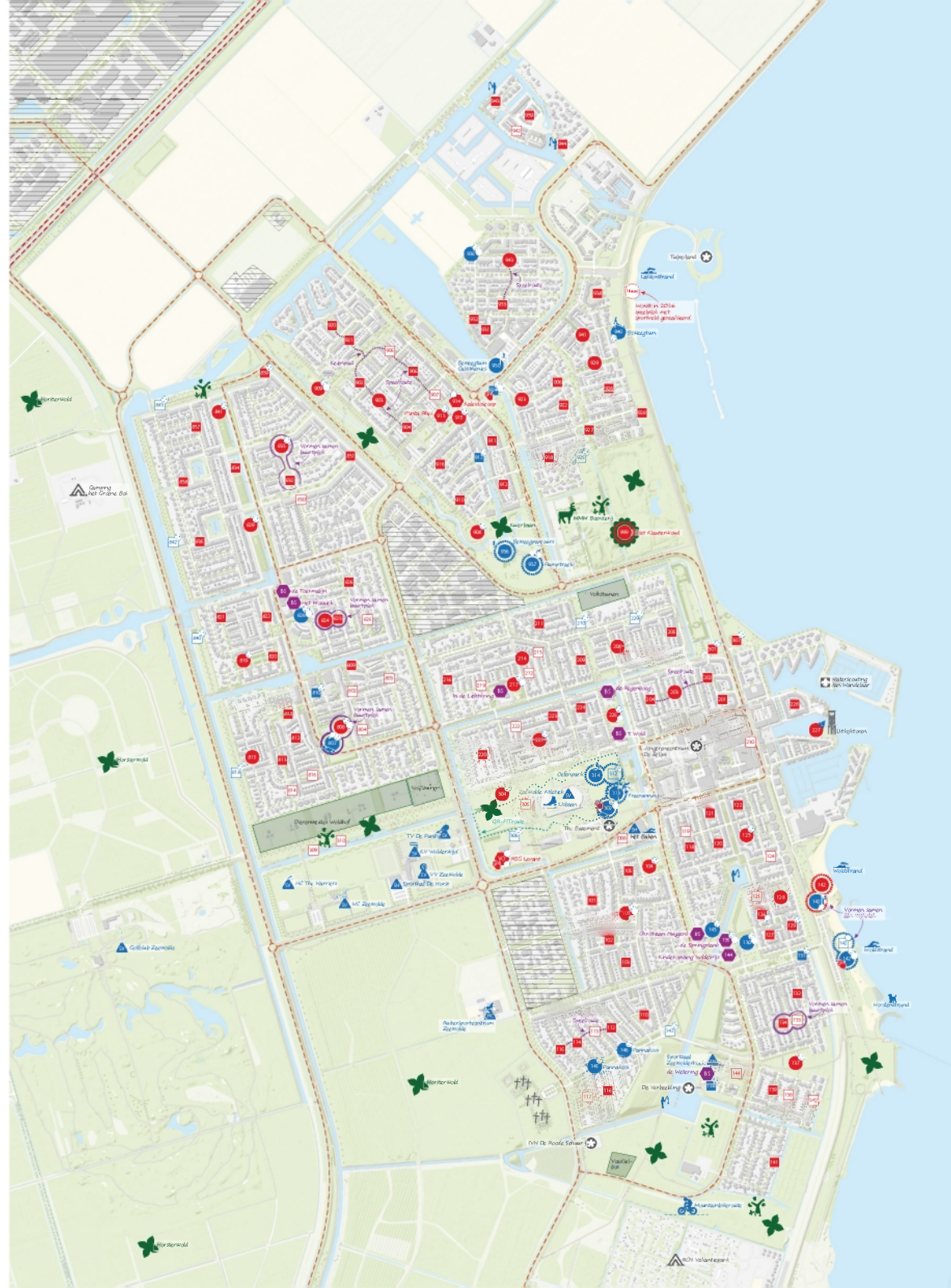
- wijkplek
- buurtplek
- kleine speelplek
- speelhoekje
- grote sportplek
- kleine sportplek
- sporthoekje
- openbaar schoolplein
- niet openbaar schoolplein

Voorzieningen:

- sportvereniging
- park/bos/recreatiegebied
- natuurlijke speelplek
- waterspel
- spelen in het groen

Barrières:

- drukke weg
- industrie- of bedrijventerrein

Kansenkaart

De ingrepen die staan aangegeven op deze kanssenkaart zijn een voorstel en liggen niet vast. Op de kaart is opgenomen welke locaties worden voorgesteld voor omvorming en de locaties waar een impuls op het gebied van spel, sport, vergroening en inclusie wenselijk is. De daadwerkelijke ingrepen worden bepaald in overleg met bewoners en andere belanghebbenden.

Legenda

Type plek:

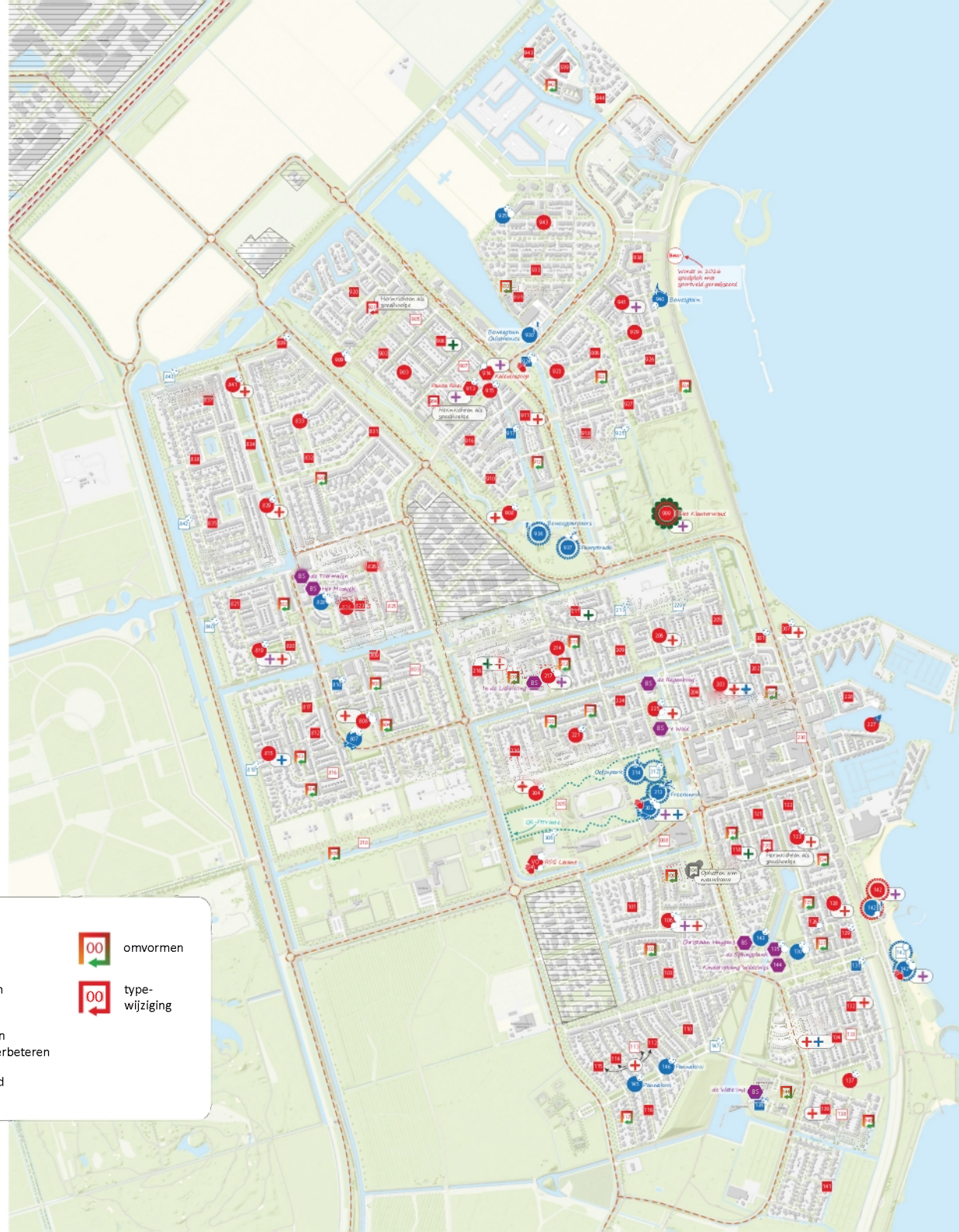
- wijkplek
- buurtplek
- kleine speelplek
- speelhoekje
- grote sportplek
- kleine sportplek
- sporthoekje
- openbaar schoolplein
- niet openbaar schoolplein

Barrières:

- drukke weg
- industrie- of bedrijventerrein

Ingrepen:

- spel toevoegen of verbeteren
- sport toevoegen of verbeteren
- natuurlijk spelen toevoegen of verbeteren
- toegankelijkheid verbeteren
- omvormen
- type-wijziging

Speelbuurtmodel

Om de huidige speelruimte te beoordelen en de juiste verbetervoorstellen te vormen is het onderzoek opgebouwd volgens de stappen van het Speelbuurtmodel. Dit betreft zowel een kwantitatieve als een kwalitatieve beoordeling van de openbare speel- en sportmogelijkheden. Om het model van de speelbuurt toe te passen kan elke speelbuurt apart doorgelicht worden aan de hand van 4 stappen:

Stap 1: Definiëren speelbuurt

Centraal in het onderzoek van de openbare speel- en sportruimte staat de speelbuurt. Dit is het deel van de wijk of buurt waarin kinderen van 6 tot 12 jaar zich vrij kunnen bewegen. Drukke wegen, watergangen, maar ook industriegebieden of parken zijn vaak barrières voor kinderen en vormen daarmee afgebakende gebieden die we speelbuurten noemen.

Binnen deze speelbuurten moet steeds worden gekeken of het aanbod bijdraagt aan een goede speelruimte. Afhankelijk van de omvang en het karakter van een speelbuurt worden er voorwaarden gekoppeld aan de hoeveelheid en grootte van de speelvoorzieningen. Een speelbuurt komt soms overeen met de buurtindeling die de gemeente zelf al hanteert, maar is vaak ook iets kleiner.

In elke speelbuurt geldt dat kinderen binnen 200 meter van hun woning formele speelruimte moeten kunnen vinden. De omvang en het soort speelruimte hangt af van het type speelbuurt. In een grote speelbuurt van minstens 10 hectare moet minimaal 1 buurtplek gelegen zijn. Dit is een (bij voorkeur centraal gelegen) speel- en sportplek van ca. 2.500 m² groot als plek waar de buurt samen kan

komen. Een buurtplek heeft een actieradius van 300 meter waardoor het in zeer grote speelbuurten nodig kan zijn om te voorzien in meerdere buurtplekken. Naast de buurtplek is een netwerk van kleinere speelplekken nodig. Dit zijn plekjes van ca. 300 tot 500 m² die vooral zijn ingericht voor de kinderen die nog niet zelfstandig naar de buurtplek kunnen. Een kleine speelplek heeft een actieradius van 150 meter.

In een kleine speelbuurt (<10 hectare) volstaat een netwerk van kleine speelplekken en is het niet nodig om te voorzien in een buurtplek. Een uitzondering wordt gemaakt voor kleine speelbuurten met een hoge speeldruk (bij hoge bevolkingsdichtheid zoals flats van meer dan 3 verdiepingen hoog, gemengde stadsbuurten met veel grote gezinnen en centraal stedelijke woonmilieus met veel kleine woningen). Hier geldt hetzelfde uitgangspunt als bij de grote speelbuurt: tenminste één buurtplek én een netwerk van kleine speelplekken.

Een volledige kaart met alle speelbuurten is te vinden op pagina 24.

Stap 2: Vraag en aanbod

Om te bepalen welke speelruimte nodig is, wordt per speelbuurt indicatief gekeken naar de vraag en het aanbod van de openbare speel mogelijkheden. Een buurt met veel hoogbouw, weinig tuinen en een hoge bevolkingsdichtheid levert in de regel een hogere speeldruk op (meer gebruikers per m² speelruimte). Brede stoepen, goede vrije speelruimte (spelen op straat en in het groen), een beperkte parkeerdruk en veel bewegingsvrijheid (weinig barrières binnen de speelbuurt) zorgen dat een speelbuurt juist op de aanbodzijde hoog scoort. Kinderen vinden hier eenvoudig vrije speelruimte binnen 200 meter van hun woning waardoor ingerichte formele voorzieningen minder van belang zijn. In deze buurten volstaat het vaak om te voorzien in alleen (een) goed ingerichte buurtplek(ken).

Als de vraag naar speelruimte het aanbod overstijgt, dan is het aanvullend op de buurtplek óók nodig om in een netwerk van kleine speelplekken te voorzien. Op die manier kan de speeldruk zich goed verspreiden over meerdere plekken.

Stap 3: Schijf van Vijf voor Buitenspelen

Naast de kwantitatieve uitgangspunten van de speelbuurt beoordelen we de diversiteit van het aanbod. Spelen en bewegen kan op veel verschillende manieren. In de speelbuurt is het daarom belangrijk om een variatie van speel- en beweeg-/sportvormen aan te bieden.

In elke speelbuurt moet de schijf van vijf aanwezig zijn, als deze vijf elementen aanwezig zijn binnen de speelbuurt, is er sprake van een rijk, gevarieerd aanbod. De Schijf van Vijf voor Buitenspelen bestaat uit de volgende elementen:

- **De traditionele speelplek:** uitdagende speeltoestellen en ontmoeting.
- **Vieze knieën:** bespeelbaar groen om lekker vies te worden.
- **'t pleintje:** verharde ruimte voor vrij spel, fietsen, stappen of knikkeren.
- **Het trapveld:** ruimte voor sport, fysieke uitdaging en ontmoeting.
- **De speelroute:** verbindende en veilige kindvriendelijke route door de buurt.

De verschillende elementen mogen verspreid worden, maar kunnen ook samenvallen op een centrale buurt- of wijkspelplek.

Combinatie van spel (traditionele speelplek) en sport (het trapveld)

Stap 4: Speelruimte per speelbuurt

Net als de speelbuurt kunnen ook de speelplekken zelf beoordeeld worden op relevante criteria. Dit biedt inzicht in de verbeterpunten op plekniveau. Naast het beoordelen van de bestaande situatie geven de criteria ook handvatten voor de (her)inrichting van speel- en sportplekken. Hoe een speelplek is geclassificeerd hangt af van de huidige inrichting én ruimtelijke context.

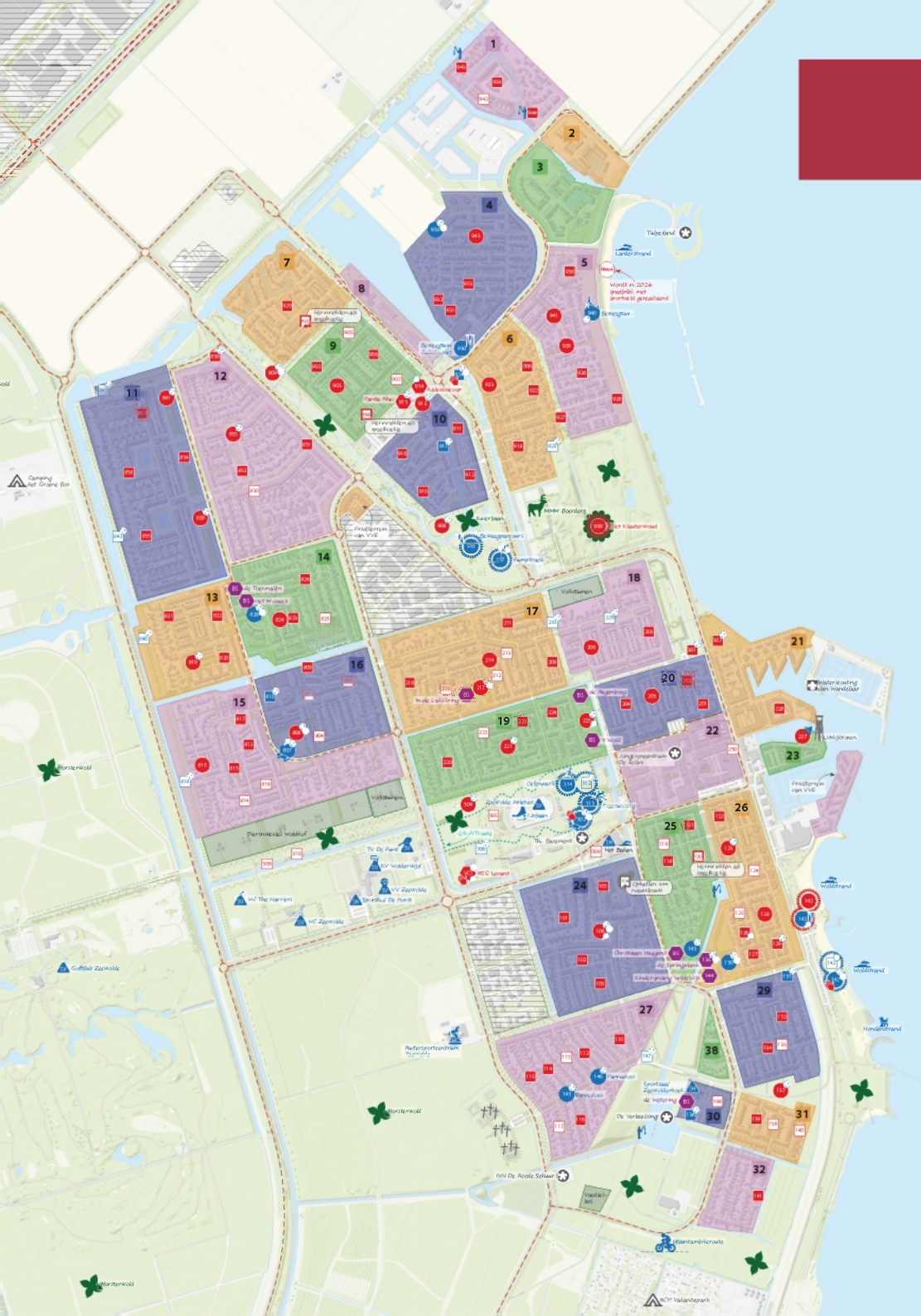
Een buurtplek moet bijvoorbeeld voldoende aantrekkingskracht en capaciteit hebben om gebruikers uit de hele speelbuurt te ontvangen. Dat betekent een speel- én sportplek met veel (vrije) ruimte, voldoende uitdaging in speelobjecten en een hoge verblijfswaarde met voldoende groen, bankjes en afvalbakken. Een kleine speelplek moet vooral direct omwonenden bedienen, vaak jongere kinderen die nog niet zelfstandig naar de buurtplek kunnen. Deze plekken kunnen in de regel dicht op de woningen staan en

hebben minder voorzieningen nodig omdat deze plekken vaak minder intensief worden gebruikt.

Naast de speelplekken in de speelbuurt zijn er in soms ook grote speelplekken met een aanbod voor de hele wijk (wijkplek). Hoewel deze voor omliggende woningen ook als buurtspeelplek kunnen functioneren, zijn zij in sommige gevallen bewust bedoeld voor een specifieke doelgroep verspreid over de gehele gemeente. Als de ligging (bv. buiten de speelbuurt) of het aanbod (bv. alleen voor skaters) niet voldoen voor een speelbuurt, kunnen de grote plekken niet meetellen voor de kaders van speelbuurten.

De gemeente Zeewolde beschikt over 7 wijkplekken; de Strandweg, het skatepark, het freerunparcours, het beweegpark, de trimbaan in het Kuierpark, de pumptrack en natuurspeelplaats Het Klauterwoud.

Speelbuurtenkaart Zeewolde

Legenda

Type plek:

- wijkplek
- buurtplek
- kleine speelplek
- speelhoekje
- grote sportplek
- kleine sportplek
- sporthoekje
- openbaar schoolplein
- niet openbaar schoolplein

Voorzieningen:

- sportvereniging
- park/bos/recreatiegebied
- natuurlijke speelplek
- waterspel
- spelen in het groen

Barrières:

- drukke weg
- industrie- of bedrijventerrein

Inspiratiebeelden

Aantrekkelijke en diverse speelruimte

Inspiratiebeelden

Groene, circulaire en duurzame speel- en sportplekken

Inspiratiebeelden

Locaties voor meiden

Inspiratiebeelden

Inclusieve speel- en sportplekken

Inspiratiebeelden Omvormen

Begrippenlijst

Begrip	Definitie	Begrip	Definitie
3x3 Basketbal	Basketbalvariant die met 2 teams van 3 personen wordt gespeeld op een klein veld met één basket.	Klimaatadaptatie	Aanpassingen die de effecten van klimaatverandering opvangen.
Areaal	Aanwezige toestellen en ondergronden binnen de gemeente.	Luie trap	Een trap met een kleine hellingshoek en diepe tredes.
Athletic Skills Model (ASM)	Model met 10 beweegvormen voor het aanleren en oefenen van basisvaardigheden binnen sport- en spelvormen.	Participatie	Inwoners denken mee over voorgenomen wijzigingen en/of initiatieven.
Buurtplek	Een (bij voorkeur centrale) grotere speelplek voor de gehele buurt. Vaak ingericht met een combinatie van spelen en sporten.	Pumptrack	Aaneengesloten, verhard of onverhard circuit met bulten en kombochten. Geschikt voor o.a. BMX, mountainbikes, stuntsteps en skates.
Circulariteit	Producten kunnen na gebruik nog worden hergebruikt of ingezet als grondstof voor nieuwe producten of materialen.	Sociale cohesie	Een groep mensen (bijv. inwoners uit een straat of buurt) die zich verbonden voelen met elkaar.
Duurzaamheid	Gebruik maken van producten en materialen die op een milieuvriendelijke manier worden geproduceerd, lang meegaan en hergebruikt of gerecycled kunnen worden.	Speelaanleidingen	(Voornamelijk) kleine objecten die aanzetten tot spelen. Bijvoorbeeld pleinplakkers, stapstammen en speelkeien.
Formele speelruimte	Speelruimte ingericht met speel- of sporttoestellen.	Speelhoekje	Kleine speelplek met een enkel (eenvoudig) toestel.
Freerun	Bewegingsvorm waarbij men zich op een creatieve en vloeiende manier door de omgeving verplaatst, gebruikmakend van obstakels zoals muren, trappen en hekken.	Speellandschap	Geheel van speel- en sportplekken in een gemeente.
Grote sportplek	Een ruime sportplek met een belangrijke ontmoetingsfunctie en extra voorzieningen zoals zitgelegenheid en/of een kunstgrasveld.	Sporthoekje	Kleine sportplek met kleine sportvoorziening zoals kleine doeltjes of een tafeltennistafel.
Inclusie	Inwoners met én zonder lichamelijke en/of geestelijke beperking kunnen gebruik maken van voorzieningen en activiteiten.	Taludglijbaan	Glijbaan die voor het grootste gedeelte of in zijn geheel op een helling ligt.
Informele speelruimte	Ruimte op straat, op de stoep, op grasveldjes en in het groen waar kinderen spelen.	Uitvoerings- en beheerplan	Plan voor de uitvoering waarin planning, budgetten en adviezen staan opgenomen.
Kleine speelplek	Speelaanbod en omvang zijn beperkt en gericht op een jonge doelgroep en direct omwonenden.	Verblijfswaarde	Mate waarin een ruimte aantrekkelijk, functioneel en comfortabel is voor mensen om er te verblijven, te ontmoeten of activiteiten te ondernemen.
Kleine sportplek	Een kleine sportvoorziening die zich vooral richt op direct omwonenden zoals een simpel voetbalveld.	Wadi	Afkorting voor Water Afvoeren Door Infiltratie. Een groene greppel waar overtollig regenwater in opgevangen wordt en langzaam de bodem intrekt.
		Wijkplek	Grote speelplek met wijkoverstijgende functie. Ingericht voor een brede doelgroep en met een grote verblijfswaarde. Vaak ingericht met een combinatie van spelen, sporten en ontmoeten.